

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 58/2022 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 42/2022 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikön johtaja Aino Sipari, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Fanni Thessler, liikenne- ja viestintäministeriö
- suunnittelija Kaarle Vuorinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- erityisasiantuntija Sara Vänttinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Heini Färkkilä, oikeusministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Minnamaria Nurminen, puolustusministeriö
- johtava asiantuntija Elina Auri, Saaristoasiain neuvottelukunta
- johtava asiantuntija Merja Saari, Liikenne- ja viestintävirasto
- varautumispäällikkö Katja Ahola, Huoltovarmuuskeskus
- hallintopalvelupäällikkö Matti Happonen, Kansaneläkelaitos
- johtava asiantuntija Peter Karlsson, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- ylitarkastaja Antti Wahlroos, suojelupoliisi
- ylitarkastaja Markus Kautto, Verohallinto
- vs. hallintoylilääkäri Veli-Matti Ulander, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
- yhteiskuntasuhdejohtaja Timo Anttila, Posti Group Oyj
- tuotannon suunnittelu- ja kehitysjohtaja, postipalvelut Marko Enberg, Posti Oy
- lakimies Päivi Rokkanen, Posti Oy
- liiketoimintajohtaja Tuija Åkerman, Posti Oy
- toimitusjohtaja Marko Toivari, Jakeluyhtiö Suomi Oy
- journalistinen johtaja, päätoimittaja Pekka Mervola, Keskisuomalainen Oyj

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

- johtaja Marcus Wiklund, Sanoma Media Finland Oy
- myyntipäällikkö Lasse Valkila, Sanomalehti Karjalainen Oy
- johtaja Mikko Hoikka, Aikakausmedia ry
- kilpailuasiantuntija Annaliisa Oksanen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- toimitusjohtaja Jukka Holmberg, Medialiitto ry
- järjestöpäällikkö Markku Möttönen, Näkövammaisten liitto ry
- puheenjohtaja Heidi Nieminen, Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry
- liittosihteeri Jussi Saariketo, Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry
- neuvontalakimies Tapio Haltia, Suomen Kiinteistöliitto ry
- lakiasiaintohtaja Ismo Huhtanen, Uutismedian liitto ry
- varapuheenjohtaja Elias Vartio, Vammaisfoorumi ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Oikeuskanslerinvirasto
- Tietosuojavaltuutetun toimisto
- Keskuskauppakamari
- Suomen Journalistiliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Hilla Group Oyj
- PunaMusta Media Oyj

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi postilakia.

Esityksen mukaan nykyisestä postin yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä keräilystä ja jake-
lusta siirryttäisiin kolmpäiväiseen keräilyyn ja jakeluun EU:n postidirektiivissä säädetyn poika-
keamismahdollisuuden mukaisesti. Yleispalvelun tarjoaja olisi velvollinen tiedottamaan kotita-
louksille keräily- ja jakelupäivänsä sekä niissä tapahtuvat muutokset ja ylläpitämään tietoa keräi-
ly- ja jakelupäivistä verkkosivuillaan. Laista poistettaisiin yleispalvelun tarjoajalle säädetty han-
kintamenettely.

Lisäksi esitettäisiin otettavaksi käyttöön määräaikainen sanomalehtijakelua koskeva valtionavus-
tus niillä alueilla, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakelua eikä
saatavilla täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua. Sanomalehtijakelua koskevan valtion-
avustuksen piiriin kuuluvilla alueilla yleispalveluvelvoitteen alaiset keräily- ja jakelupäivät olisi-
vat kiinteät koko avustuskauden ajan.

Yleispalvelutuotteiden hinnoittelussa sallittu kohtuullinen kate laskettaisiin erikseen kunkin yk-
sittäisen yleispalveluun kuuluvan tuotelajin sisältämän katteen osalta. Postilaatikoiden sijaintitie-
toja koskevaa sääntelyä uudistettaisiin siten, että yleispalvelun tarjoajan olisi annettava toiselle
postiyritykselle maksutta kaikki tämän postitoiminnan hoitamisessa tarpeelliset postilaatikoiden

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

sijaintia koskevat osoitetiedot. Postilaatikoiden tarkkojen sijaintikoordinaattien luovuttamisesta yleispalvelun tarjoaja saisi periä kohtuullisen maksun kustannustensa kattamiseksi.

Yleispalvelun tarjoajan hoitamat perustuslain mukaiset julkiset hallintotehtävät määriteltäisiin ja tiedoksiantomenettelyä koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin. Yleispalvelun tarjoaja on hoitanut esityksessä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä jo voimassa olevan lain ja aikaisemman sääntelyn perusteella.

Lakiin tehtäisiin myös teknisiä ja merkitykseltään vähäisiä muutoksia ilmoitusmenettelyä, toimintusehtoja, jakelua, Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuutusta sekä pakkokeinoja koskevaan sääntelyyn.

Esitys edistää pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa keskeiseksi tavoitteeksi nostettua postipalvelujen oikeudenmukaista saatavuutta koko maassa postilain mukainen yleispalveluvelvoite säilyttäen. Esityksellä turvataan hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti postinjakelu harvaan asutuilla alueilla sekä saaristossa saaristolain mukaisesti.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin syksyllä 2022, kuitenkin niin, että lain 2 §:n 11—14 kohta sekä 6 a luku tulisivat voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

(1) Valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena, koska perinteisen paperisen postin volyymit vähenevät merkittävästi. Hallituksen esityksen tavoitteita valiokunta pitää pääosin kannatettavina. Nyt ehdotettua ns. vuoropäiväjakelua pidetään toimivana ja välttämättömänä sopeutumiskeinona. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että nyt ehdotetuilla muutoksilla ei muuteta yleispalvelujakelukirjeiden kulkunopeutta.

(2) Hallituksen esityksen yhtenä tarkoituksena on mahdollistaa vuoropäiväjakelu. Sen taustalla niin Suomessa kuin muissa Pohjoismaissa on postimäärän voimakas väheneminen. Paperista postia ei saadun selvityksen mukaan enää riitä jaettavaksi päiväjakeluun kannattavasti jokaisena arkipäivänä. Yleispalvelulähetysten määrä lähetyksistä on noin 2 %, ja kotitalouteen jaetaan yleispalvelukirje keskimäärin kerran kolmessa viikossa.

(3) Saadun selvityksen mukaan vuoropäiväjakelu mahdollistaa kaksi tärkeää asiaa, kun toimialan on pakko sopeutua perinteisen postin rajuun volyymilaskuun. Ensinnäkin sen avulla voidaan järjestää päiväjakelu kustannustehokkaasti nykyisin niillä kaupunkialueilla, joilla toimii päällekkäinen sanomalehtien seitsemän päivän varhaisjakeluverkko. Tämän lisäksi henkilöstön kannalta olennaista on se, että vuoropäiväjakelu mahdollistaa kokopäivätyön postinjakelussa.

(4) Vuoropäiväjakelu toimii käytännössä siten, että päiväposti jaetaan samalla postinumeralueella vuoroviikoin eri päivinä. Yhdellä viikolla jakopäiviä ovat maanantai, keskiviikko ja perjantai, sitä seuraavalla viikolla tiistai ja torstai.

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

(5) Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yleispalvelulähetykset jaetaan ja keräillään vuoropäiväjakelussakin postilain mukaisesti. Jos yleispalvelulähetystyksiä on jaettavana, niin ne jaetaan varhaisjakelualueilla vähintään kolmena päivänä viikossa vuonna 2017 muutetun postilain mukaisesti. Jatkossa yleispalvelulähetykset jaettaisiin postilain mukaan koko maassa vähintään kolmena päivänä viikossa.

Tiedoksianto

(6) Hallintolain (434/2003) 59 §:ssä säädetään tavallisten tiedoksiantojen osalta ns. tiedoksianto-olettamasta, jonka mukaan vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon kirjeitse tavallisena tiedoksiantona lähetetystä asiakirjasta seitsemäntenä päivänä asiakirjan lähettämisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisaannin tapahtuneen tätä myöhemmin. Lähtökohtana siten on, että tiedoksiantomenettely on järjestettävä siten, että asiakirja kyetään toimittamaan tässä määräajassa.

(7) Perustuslakivaliokunta korosti postilain edellistä jakelupäivien muutosta koskevasta hallituksen esityksestä HE 272/2016 vp antamassaan lausunnossa PeVL 7/2017 vp — HE 272/2016 vp, että ”liikenne- ja viestintävaliokunnan on perustuslain 21 §:ssä turvasta oikeusturvasta ja hyvän hallinnon takeista johtuen syytä varmistaa, että lakiehdotuksella ei olennaisesti hidasteta viranomaisten lähettämien oikeusturvan kannalta merkityksellisten postilähetysten kulkua”. Arvioidessaan tuolloista lakiehdotusta perustuslakivaliokunta pani painoarvoa esityksen perusteluihin siitä, että tuolloin ehdotetuilla muutoksilla yleispalvelun laatustandardin joustavoittamisesta ei nähty olevan ”vaikutuksia esimerkiksi viranomaistoiminnan asioiden vireillepanoon, selvityspyyntöjen tai niihin annettavien vastausten lähettämiseen tai päätösten tiedoksiantoon kirjeitse, koska kyseiset kirjeet eivät kuulu yleispalveluvelvoitteen alaisiin tuotteisiin”. Edelleen liikenne- ja viestintävaliokunta totesi mietinnössään: ”Liikenne- ja viestintäministeriö on edelleen kiinnittänyt huomiota siihen, että yleispalvelun laatustandardin joustavoittaminen mahdollistaa joustoa vain yleispalvelukirjeiden jakeluun. Esityksen ehdotuksilla ei nähdä olevan vaikutuksia esimerkiksi viranomaistoiminnan asioiden vireillepanoon, selvityspyyntöjen tai niihin annettavien vastausten lähettämiseen tai päätösten tiedoksiantoon kirjeitse, koska kyseiset kirjeet eivät kuulu yleispalveluvelvoitteen alaisiin tuotteisiin.”

(8) Kysymys tiedoksiantokirjeiden kulkunopeuden muuttumisesta yleispalveluun ehdotettavien muutosten vuoksi kiinnittyy saadun selvityksen mukaan vahvasti perustuslain 124 §:ään ja sen asettamiin edellytyksiin: jotta muu kuin viranomainen voi hoitaa julkista hallintotehtävää eli tiedoksiantomenettelyä, ei oikeusturva ja hyvä hallinto saa vaarantua. Tämä merkitsee sitä, että Posti Oy:n toiminta tulee järjestää siten, että hallintolaissa säädetty tiedoksianto-olettaja toteutuu. Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että myös laillisuusvalvontakäytännössä on jo vuonna 2018 nostettu esiin kysymys siitä, miten laissa säädetyn tiedoksiantomenettelyn asianmukaisuus voidaan turvata (EOAK/2959/2017).

(9) Saadun selvityksen mukaan sekä toimeksiannon että virkavastuun osalta jo voimassa olevan säännöksen voidaan katsoa pitävän sisällään virkavastuun koko tiedoksiantotehtävän osalta. Näin ollen ehdotetussa muutoksessa näiltä osin on kyse lainsäädännön selkeyttämisestä nykytilaa muuttamatta.

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

(10) Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuoropäivämalli ei aiheuta viiveitä postinjakeleluun, vaan ainoastaan jakelun rytmitys tuotantoprosessissa muuttuu. Kirjeet, esimerkiksi viranomaiskirjeet, ja lehdet jaetaan jatkossakin lähettäjäasiakkaiden kanssa sovitun kulkunopeuden ja palvelulupausten mukaisesti. Valiokunnan tietoon on saatettu, että tyypillisesti viranomaisten käyttämä Economy-kirje jaetaan neljäntenä tai viidentenä päivänä postituksesta sekä Priority-kirje jaetaan toisena tai kolmantena päivänä postituksesta. Myös arvokirjepalvelujen, muun muassa kirjatun kirjeen tai saantitodistuskirjeen, kulkunopeudet ja palvelulupaukset toteutuvat uusilla vuoropäiväalueilla. Valiokunnan kuulemat tiedoksiantokirjeiden kannalta keskeiset toimijat eivät myöskään ole nähneet mainittavia ongelmia kulkunopeudessa.

(11) Perustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 7/2017 vp — HE 272/2016 vp mukaan hallituksen esityksen HE 272/2016 vp osalta oli syytä varmistua siitä, että lakiehdotuksella ei olennaisesti hidasteta viranomaisten lähettämien oikeusturvan kannalta merkityksellisten postilähetysten kulkua. Liikenne- ja viestintävaliokunta katsoi mietinnössään LiVM 9/2017 vp liikenne- ja viestintäministeriön perusteellisen selvityksen pohjalta, että jos jakelupäiviä olisi vähemmän kuin kolme viikossa, tätä kulkunopeutta ei olisi mahdollista käytännössä toteuttaa kaikkina arkipäivinä keräilyvelvoitteen vuoksi. Näin ollen esimerkiksi kerran tai kaksi viikossa tapahtuva jakelu ei ollut mahdollista eikä se olisi vastannut lain tarkoitusta.

(12) Nyt saadun selvityksen perusteella valiokunta katsoo, että nyt ehdotettu muutos ei lähtökohtaisesti vaaranna postin kulkunopeutta siten, että hallintolain tiedoksisaantia koskeva oletama olisi tarvetta muuttaa. Valiokunta pitää kuitenkin välttämättömänä, että postinjakelun kulkunopeutta seurataan, jotta ei olennaisesti hidasteta viranomaisten lähettämien oikeusturvan kannalta merkityksellisten postilähetysten kulkua, kuten tiedoksisaantikirjeitä. Tämän vuoksi valiokunta esittää eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää,

että valtioneuvosto seuraa tarkoin postinjakelun kulkunopeutta, jotta postinjakelulla ei olennaisesti hidasteta viranomaisten lähettämien oikeusturvan kannalta merkityksellisten postilähetysten kulkua tai perille saapumista, ja ryhtyy tarvittaessa sekä käytännön että lainsäädännöllisiin toimiin.

Jakelutuki

(13) Valiokunta toteaa tyytyväisyydellä, että esityksessä on otettu huomioon tuki niille vähintään kolmipäiväisen jakelun sanomalehdille, joihin jakelutiheyden muutos vaikuttaa. Valiokunta toteaa kuitenkin, että hallituksen esityksen jakelutuen ulkopuolelle jäävät lehdet, jotka ilmestyvät harvemmin kuin kolme kertaa viikossa. Useat näistä ovat niin sanottuja paikallislehtiä, joiden merkitys on suuri eri alueiden tiedonvälityksen kannalta. Tilattavien paikallislehtien tilanteeseen nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esitys vaikuttaa, sillä vuoropäiväjakelelu myötä aikaisemmat kiinteät jakelupäivät poistuvat ja posti voi vaihtaa jakelupäiviä. Paikallislehtien osalta jakelun muutoksen voidaan siten katsoa aiheuttavan mediamurroksen.

(14) Valiokunta pitää tärkeänä, että paikallislehtien asema tiedonvälittäjinä turvataan. Tämän vuoksi valiokunta pitää välttämättömänä, että valtioneuvosto tuo eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esityksen, jolla turvataan paikallislehtien asema. Valiokunta esittää eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman, että eduskunta edellyttää,

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

*että valtioneuvosto valmistelee lain mediatuesta, jolla pyritään turvaamaan paikallisleh-
ten asema merkittävänä tiedonvälittäjinä.*

Sijainti- ja osoitetietojen luovuttaminen

(15) Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota sijainti- ja osoitetietojen luovuttami-
seen. Toisaalta on katsottu, että esitetyt muutokset voisivat helpottaa kilpailijoiden tietojen saan-
tia sekä sitä kautta lisätä kilpailua esimerkiksi yrityskirjeiden jakelussa. Samaten on katsottu, että
muutosten voidaan arvioida edistävän uusien yritysten markkinoille pääsyä ja niiden toiminta-
edellytyksiä. On kuitenkin myös arvioitu, että vaatimus ilmaiseen tietojen luovuttamiseen olisi
kilpailuoikeudellisesti syrjivää avoimessa kilpailussa ja markkinaehtoisessa liiketoiminnassa.

(16) Toisaalta ehdotettuja säännöksiä on pidetty epäselvinä ja täsmennystä vaativina. Edelleen
on katsottu, että sen arvioiminen, voisiko esimerkiksi kansallinen turvallisuus tai maanpuolustus
vaarantua, tulisi kuulua asianomaisten vastuuviranomaisten eli turvallisuusviranomaisten tehtä-
väksi.

(17) Saadun selvityksen perusteella valiokunta on muuttanut säännöksiä tarkemmin yksityis-
kohtaisista perusteluista ilmenevällä tavalla.

Saaristojakehu

(18) Asiantuntijakuulemisessa on kannatettu vaikeakulkuisen saaristoalueen määritelmää kos-
kevaa ehdotusta. On kannatettu lainsäädännön selkeyttämiseen ja ymmärrettävyyden parantami-
seen tähtääviä muutoksia, jotka selkeyttäisivät oikeustilaa ja vähentäisivät tulkintaerimielisyyk-
siä. Saadun selvityksen mukaan ehdotettu muutos vaikeakulkuisen alueen määrittelyyn edellyt-
tää sitä, että ELY-keskus tai sen kilpailuttamat yhteysalusliikenteen palveluntuottajat eivät ryhdy
perimään korvauksia Posti Oy:ltä kirjeiden toimittamisesta saariin yhteysaluksilla tai vaihtoeh-
toisesti ryhdy vaatimaan postinjakajaa kulkemaan aluksilla kirjeiden toimittamiseksi saariin.
Muuten postinjakelu saaristoalueilla joutuisi kohtuuttomaan tilanteeseen esimerkiksi kuljetus-
kustannusten kasvun myötä. Asiantuntijakuulemisessa on korostettu, että jakelu vaikeakulkuisil-
la saaristoalueilla turvataan parhaiten sillä, että valtio ylläpitää saaristossa riittävän tiheän yhte-
ysalus- ja lossiliikenteen, joka mahdollistaa kolmipäiväisen yleispalvelukirjeiden jakelun. Saaris-
tolain (494/1981) mukaan vastuu yhteysalusliikennöinnin järjestämisestä kuuluu valtiolle ja kun-
nille.

(19) Saaristoalueiden yhteysalusliikenteen laajuus perustuu tällä hetkellä toimivaltaisen viran-
omaisen tekemään tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Postin kuljettamisesta yhteysalusliiken-
teen mukana ei ole säädetty lailla. Käytävissä olevien tietojen mukaan Varsinais-Suomen
ELY-keskuksen hallinnoimilla yhteysalusreiteillä postia kuljetetaan arkipäivisin yhteysalusreitil-
lä oleviin saariin muiden kuljetusten yhteydessä. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen mukaan täl-
lainen periaate on kirjattu yhteysalusreittien palvelusopimusten palvelutasovaatimukseen tai pal-
velukuvauksiin, jotka ovat sopimusasiakirjoja. Mikäli yhteysaluksella ei ole aikataulun mukaisel-
la vuorolla saariin muuta kuljetustarvetta, ei vuoroa saatujen tietojen mukaan ajeta pelkästään
postin kuljettamiseksi. Sen sijaan posti kuljetettaisiin seuraavan toteutuvan vuoron yhteydessä.

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

21 §. Tiedoksiantomenettely. Posti Oy:n tehtäväksi on lailla säädetty julkiseksi hallintotehtäväksi katsotun laissa säädetyn tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olosta huolehtiminen koko maassa.

Tiedoksiantomenettelyn toteuttaminen ja sen käytettävissä olosta huolehtiminen on keskeinen yhteiskunnallinen tehtävä. Tiedoksiantomenettelyn toimivuus on hyvin merkityksellistä koko viranomaistoiminnan ja julkisen hallinnon sekä kansalaisten ja yritysten oikeusturvan kannalta.

Huomattavassa osassa hallintoasioista asian vireillepano, selvityspyyntöjen ja niihin annettavien vastausten lähettäminen sekä päätösten tiedoksianto tapahtuu postitse. Voimassa olevan postilain säätämisen jälkeen säädetyssä hallintolaissa (434/2003) tavallinen tiedoksianto (postitse kirjeellä) säädettiin ensisijaiseksi tiedoksiantotavaksi. Hallintolain tiedoksiantosäännöksiä sovelletaan kaikkien hallintopäätösten tiedoksiantoon, ellei toisin ole säädetty. Postitse tai saantitodistusmenettelyllä tapahtuvasta tiedoksiannosta säädetään lisäksi useassa muussa laissa. Lisäksi monella hallinnonalalla on lähtökohtaisesti todisteellisena tiedoksiantona toimitettavat päätökset säädetty toimitettavaksi tavallisena tiedoksiantona, mikä lisää entisestään tavallisten tiedoksiantojen määrää. Näistä voidaan esimerkkinä mainita kaikki Kelan etuuksia koskevat päätökset, tieliikennelain mukaiset liikennevirhemaksupäätökset sekä valtaosa Verohallinnon päätöksistä.

Oikeusministeriö on asiantuntijakuulemisessa korostanut, että jakelu- ja keräilypäiviä koskevilla muutoksilla ei tule olla negatiivista vaikutusta tiedoksiannon toteutumiseen erityisesti silmällä pitäen perustuslain (731/1999) 21 §:n turvaamia oikeushyviä, muun muassa viivytyksetön käsittely ja oikeusturva. Edellä esitetyn perusteella lakiehdotuksen 21 §:n 1 momenttia on syytä täsmentää lisäämällä säännökseen asianmukaisuuden vaatimus. Valiokunta on kohdistanut vastaavan vaatimuksen myös 2 momentissa tarkoitettuun tiedoksiantotehtävää sopimuksella hoitavaan toimijaan.

Postilain (415/2011) tiedoksiantomenettelyä koskeva sääntely on yleispalvelun tarjoajaa koskevaa sääntelyä. Näin ollen tiedoksiantomenettelyn toteuttamista ja käytettävissä olosta huolehtimista koskevat tehtävät kuuluvat yleispalvelun tarjoajan vastuulle postilaissa määritellyn yleispalveluvollisuuden kautta. Ei kuitenkaan ole perusteltua, että tiedoksiantomenettelyä koskevan julkisen hallintotehtävän hoitaminen ja siitä seuraava virkavastuu asetettaisiin vain yleispalvelun tarjoajalle, koska viranomaiset voivat vapaasti kilpailuttaa palvelun tarjoajansa ja valita kirjeiden jakelijaksi myös muun postiyrityksen kuin yleispalvelun tarjoajan. Jos julkisen hallintotehtävän hoitamista ja virkavastuuta ei ulotettaisi myös muiden postiyritysten viranomaisten kanssa tekemiensä sopimusten nojalla tavallisina kirjeinä toimittamiin tiedoksiantoihin, ei virkavastuu perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti koskisi koko julkista hallintotehtävää. Virkavastuuta ei voida rajata vain julkiseen hallintotehtävään sisältyvään julkisen vallan käyttöön, vaan se tulee valtioneuvoston suorittaman yleisarvioinnin puuttuessa muutoilla tavanomaisesti koskemaan koko julkista hallintotehtävää (PeVL 47/2021 vp). Valiokunta on tämän vuoksi lisännyt virkavastuuvuorituksen koskemaan myös sellaisen yrityksen, joka yleispalvelun tarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla tarjoaa yleispalvelun tarjoajan palveluja asiakkaille, palveluksessa olevaa henkilöä.

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

35 b §. Sanomalehtijakelua koskeva julkinen palveluvelvoite. Pykälän 1 ja 3 momentit vaikuttavat oikeusministeriön mukaan päällekkäisiltä ja mahdollisesti sekaannusta aiheuttavilta, sillä molemmissa säädettäisiin hieman eri tavoin julkisen palveluvelvoitteen sisällöstä. Valiokunta on tämän vuoksi yhdistänyt momentit. Tällöin pykälän 4 momentti siirtyy 3 momentiksi.

35 c §. Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysi. Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että viranomaisen on varattava jakeluyrityksille tilaisuus ilmoittaa olemassa olevista varhaisjakeluverkoistaan sekä niiden ulkopuolella jaettavista lehdistä, lehtien levikeistä sekä hinta- ja kustannustasosta. On kuitenkin kyse viranomaisen selvitysvelvollisuudesta markkina-analyysin toteuttamiseksi, minkä vuoksi säännös tulisi muotoilla toisin. Valiokunta on muokannut 2 momenttia siten, että viraston selvitysvelvollisuus markkina-analyysin toteuttamiseksi käy säännöksen sanamuodosta paremmin ilmi.

Pykälän 3 momentin sääntelyä on oikeusministeriön mukaan tarkennettava niiltä osin kuin ehdotetussa sääntelyssä on kyse valintamenettelyn voittamisesta. Epäselväksi jää, onko sääntelyllä pyritty ilmaisemaan valtionavustuksen myöntämisen edellytyksiä. Mainittu valintamenettely jää esityksessä oikeusministeriön mukaan täysin avoimeksi, minkä vuoksi sääntelyä on näiltä osin välttämätöntä täsmentää tai korjata. Valiokunta on selkeyttänyt momenttia poistamalla sen viimeisen lauseen.

35 d §. Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen myöntäminen. Saadun selvityksen mukaan pykälän 1 momentin sääntelyä on tarkennettava niiltä osin kuin ehdotetussa sääntelyssä on kyse valintamenettelyn voittamisesta. Saadun selvityksen mukaan epäselväksi jää, onko sääntelyllä pyritty ilmaisemaan valtionavustuksen myöntämisen edellytyksiä. Mainittu valintamenettely jää esityksessä täysin avoimeksi, minkä vuoksi valiokunta on täsmentänyt sääntelyä siten, että valtionavustus voidaan myöntää yhdelle jakeluyritykselle siten kuin valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Valiokunta on myös poistanut 4 momentin tarpeettomana.

35 e §. Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen yleiset edellytykset. Koska 35 b §:n 3 momentti on poistettu, valiokunta on muuttanut pykälän 4 momentin viittauksen kohdistumaan 35 b §:n 2 momenttiin.

Oikeusministeriön mukaan asetuksenantovaltuus vaikuttaa osin päällekkäiseltä ja siten tarpeettomalta, kun tarkastellaan valtionavustuslain 8 §:ssä jo nykyisellään olevaa asetuksenantovaltuutta. Tämän vuoksi valiokunta on poistanut asetuksenantovaltuutuksesta säätävän 5 momentin tarpeettomana.

35 g §. Yleispalvelun tarjoajalle asetettava erillinen velvoite julkisen palveluvelvoitteen mukaisen sanomalehtijakelun toteuttamiseen. Oikeusministeriön mukaan ehdotetun 35 §:n mukaisen velvoitteen määräaika koskeva sääntely tulisi olla lain tasolla, eikä ainoastaan säännöskohtaisissa perusteluissa. Valiokunta on tämän vuoksi lisännyt enintään kahden vuoden määräajan pykälän 1 momenttiin.

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

Valiokunta on korjannut 2 momentissa olleen virheellisen säännösviittauksen koskemaan 35 b §:ää.

Pykälän 4 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan palveluvelvoitteen toteuttamisesta aiheutuneiden kulujen korvaamisesta lähtökohtaisesti: ”Kustannuksia voitaisiin korvata siltä osin, kun ne eivät tulisi katetuiksi yleispalvelun tarjoajan kustantajilta Liikenne- ja viestintäviraston määrittämän kohtuullisen hintatason mukaisesti perimien maksujen puitteissa.” Oikeusministeriön mukaan tämä ei ilmene ehdotetusta sääntelystä, ja virastolle jätetty täysin avoin harkintavalta on ongelmallinen yleispalvelun tarjoajan elinkeinonvapauden kannalta. Valiokunta on tämän vuoksi täsmentänyt säännöstä vastaamaan perusteluja.

37 §. Postinumerojärjestelmä. Oikeusministeriön mukaan postilain 37 §:n virkavastuuta koskevan säännöksen sanamuotoa tulee tarkentaa niin, että se on muotoiltu rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämin tavoin täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Tämän vuoksi valiokunta on täsmentänyt sanamuotoa koskemaan tässä pykälässä mainittuja postinumerojärjestelmän ylläpitoon liittyviä tehtäviä.

38 §. Osoiterekisteri. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että tietosuojasetuksen säännökset ja erityisesti asetuksen 24 artiklassa säädetty rekisterinpitäjän vastuu huomioiden rekisterinpitäjällä on suoraan tietosuojasetuksesta seuraava oikeus ja velvollisuus olla luovuttamatta tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä koskevia tietoja tilanteessa, jossa tietojen luovuttaminen johtaisi henkilötietojen suojan vaarantumiseen. Näin ollen säännösehdoituksessa tarkoitetuissa tilanteissa postiyritys tai Liikenne- ja viestintävirasto ei voisi päättää henkilötietojen luovuttamisesta tilanteessa, jossa päätös voisi vaarantaa tietosuojaa. Asiaan ei liity kansallista liikkumavaraa, eikä siitä näin voitaisi säätää kansallisesti toisin. Tietosuojaa ei siten tule toistaa kansallisessa laissa, minkä vuoksi valiokunta on poistanut viittauksen tietosuojaan.

Pykälän 4 momentin mukaan osoiterekisteriä ylläpitävän postiyrityksen ja sen kanssa osoiterekisterin ylläpidosta sopimuksen tehneen yrityksen on pyynnöstä luovutettava postinsaajalta tai viranomaiselta saamansa postinsaajan nimi- ja osoitetiedot sekä tiedot jakelun muutoksia koskevista toimeksiannoista toiselle postiyritykselle, jos tämä tarvitsee niitä postitoimintansa hoitamiseksi.

Sen arvioiminen, voisiko esimerkiksi kansallinen turvallisuus tai maanpuolustus vaarantua tietojen luovuttamisen yhteydessä, tulisi saadun selvityksen mukaan kuulua asianomaisten vastuuviranomaisten eli turvallisuusviranomaisten tehtäväksi. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että tietojen luovuttamisella ei vaaranneta kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Tämän vuoksi valiokunta on lisännyt pykälän 5 momenttiin säännöksen siitä, että Liikenne- ja viestintävirasto arvioi asian yhdessä turvallisuusviranomaisten kanssa.

39 §. Jakelussa käytettävät rakennelmat ja sijaintitiedot. Kuten yllä 38 §:n kohdalla on mainittu, tietoturva-asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta eikä tietoturvasta tule säätää uudelleen nyt käsiteltävässä laissa. Näin ollen säännösehdoituksessa tarkoitetuissa tilanteissa yleispalvelun tarjoaja tai Liikenne- ja viestintävirasto ei voisi päättää henkilötietojen luovuttamisesta tilantees-

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

sa, jossa päätös voisi vaarantaa tietosuojaa. Valiokunta on tämän vuoksi poistanut viittauksen tietosuojaan.

Lakiehdotuksessa 39 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi yleispalvelun tarjoajan tiedonantovelvollisuuden osalta. Yleispalvelun tarjoajan olisi luovutettava toiselle postiyritykselle maksettua kaikki tämän postitoiminnan harjoittamisessa tarpeelliset postilaatikoiden sijaintia koskevat osoitetiedot. Postilaatikoiden tarkkojen sijaintikoordinaattitietojen luovuttamisesta yleispalvelun tarjoaja voisi periä muilta postiyrityksiltä kohtuullisen maksun kustannustensa kattamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tietojen luovuttamisella ei vaaranneta kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Kuten 38 §:n 5 momentin osalta, valiokunta on lisännyt pykälän 3 momenttiin säännöksen siitä, että Liikenne- ja viestintävirasto arvioi asian yhdessä turvallisuusviranomaisen kanssa.

41 §. Yleispalvelun toimitusehdot. Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan PeVL 42/2022 vp huomiota yleispalvelun toimitusehtoihin. Valiokunta toteaa, että toimitusehtojen määrittely kuuluu yksinomaan yleispalvelun tarjoajan toimivaltaan, eikä niiden yksipuoliselle määrittelylle tai muuttamiselle esitetä säädännäisiä rajoituksia. Perustuslakivaliokunnan mielestä säännöstä olisi syytä täydentää esimerkiksi siten, että toimitusehtoihin ei saisi sisältyä postipalvelun käyttäjän kannalta kohtuuttomia ehtoja tai rajoituksia.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan muissakin yleispalveluvelvoitetta koskevissa laeissa on käytetty kohtuullisuusklauusuleita, joiden mukaan toimitusehtoihin ei saa sisältyä kohtuuttomia ehtoja tai säännöksiä. Tämän vuoksi valiokunta on täsmentänyt säännöstä perustuslakivaliokunnan esittämällä tavalla siten, ettei toimitusehtoihin saa sisältyä postipalvelun käyttäjän kannalta kohtuuttomia ehtoja tai rajoituksia. Valiokunta on lisännyt täsmennyksen uudeksi 3 momentiksi, jolloin hallituksen esityksen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi.

43 §. Jakelu. Valiokunta on täsmentänyt jakelupaikan määrittelyn edellytyksiä toimintakyvyn osalta koskemaan liikkumisesteisyyttä tai heikentynyttä toimintakykyä.

Saadun selvityksen mukaan palveluiden saatavuudessa on esiintynyt merkittäviä ongelmia, koska muutoksen on voinut tehdä vain tunnistautuneena verkkopalvelussa. Asiantuntijakuulemisessa on ehdotettu postilakiin keskeiseksi palveluperiaatteeksi, että vaikka monet asiat voidaan hoitaa nykyisin ensisijaisesti verkossa, tulee myös muita saavutettavia asiointiväyliä olla saatavilla. Valiokunta on tämän vuoksi lisännyt säännöksen, että pyyntö jakelupaikan mukautuksesta tulee voida tehdä hakijalle soveltuvalla ja saavutettavalla tavalla.

48 §. Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuus. Valiokunta on lisännyt Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuuden määrittelyyn 43 pykälän mukaisesti liikkumisesteisyyden heikentyneen toimintakyvyn rinnalle.

Voimaantulosäännös. Saadun selvityksen mukaan lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä lokakuuta 2023.

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

On kuitenkin tarkoitus, että sen 2 §:n 11—14 kohta sekä 6 a luku tulevat voimaan mahdollisimman pian. Tämän vuoksi valiokunta on poistanut viimeksi mainittujen kohtien kohdalta päivämäärän 1 päivänä heinäkuuta 2022 ja jättänyt sen tyhjäksi, joten päivämäärästä voidaan päättää lain vahvistamisen yhteydessä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 58/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy kaksi lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

postilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan postilain (415/2011) 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 10 kohta sekä 4, 17, 18, 21, 26, 37, 38, 39, 41, 43, 48, 55 ja 75 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 3 momentti ja 75 § laissa 1060/2019, 4, 17, 18, 37, 43, 48 ja 55 § laissa 997/2018, 26 ja 41 § osaksi laissa 614/2017 ja 38 § osaksi laissa 614/2017 ja 1189/2019, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 408/2016, väliaikaisesti uusi 11—14 kohta, sekä lakiin väliaikaisesti uusi 6 a luku seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta sellaisen palvelun tarjoamiseen, joka koskee:

- 1) sanoma- ja aikakauslehtiä, lukuun ottamatta 6 a lukua sanomalehtijakelua koskevasta valtionavustuksesta;
- 2) osoitteettomia lähetyksiä;
- 3) kirjelähetyksiä, jos toiminta on pienimuotoista, taloudelliselta merkitykseltään vähäistä sekä laajuudeltaan sellaista, että sillä ei ole yleispalvelun saatavuuden kannalta olennaista merkitystä;
- 4) kirjelähetysten kuriiripalvelua;
- 5) postipaketteja, jotka eivät kuulu yleispalveluun; tai

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

6) elinkeinonharjoittajan omaan toimintaan tarvittavaa tai liittyvää postitoimintaa.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

10) *postin saajalla* kirjelähetykseen tai postipakettiin merkittyä henkilöä, jolle lähetys on osoitettu;

11) *sanomalehdellä* tilattavaa maksullista lehteä, joka ilmestyy vähintään kolmena arkipäivänä viikossa ja joka sisältää valtakunnallista tai sanomalehtijakelua koskevan valtiovastuksen valintamenettelyn piiriin kuuluvaan alueeseen liittyvää paikallista uutisaineistoa;

12) *varhaisjakelulla* vähintään viitenä päivänä viikossa tapahtuvaa sanomalehtijakelua, joka alkaa yöllä ja päättyy tyypillisesti ennen klo 7;

13) *varhaisjakeluverkolla* niiden jakelupisteiden muodostamaa aluetta, jolla postinsaajan on halutessaan mahdollista saada sanomalehti varhaisjakeluna;

14) *avustuskelpoisella alueella* Liikenne- ja viestintäviraston määrittelemää aluetta, jolla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakeluverkkoa eikä saatavilla täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua.

4 §

Ilmoitusmenettely

Postiyrityksen on ennen postitoimintansa aloittamista tehtävä ilmoitus Liikenne- ja viestintävirastolle.

Ilmoituksessa on annettava yrityksen yhteisö- ja yritystunnus, osoite ja tiedot yhteyshenkilöistä sekä kuvaus harjoitettavasta toiminnasta. Kuvauksessa on kerrottava ainakin postiyrityksen toimialue ja asiakasryhmä. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista sekä ilmoituksen muodosta ja sen toimittamisesta.

Postiyrityksen on viipymättä ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle 1 ja 2 momentissa tarkoitettussa ilmoituksessa annettujen tietojen muutoksista ja postitoiminnan lopettamisesta.

Jos postiyritys ei ennakoimattoman syyn vuoksi voi enää tarjota asiakkailleen toimitusehtojen mukaista palvelua, yrityksen on viipymättä ja viimeistään kaksi viikkoa ennen palvelun lakkaamista ilmoitettava asiakkailleen ja Liikenne- ja viestintävirastolle palvelun lakkaamisesta.

17 §

Yleispalveluun kuuluva keräily, jakelu ja tiedottamisvelvollisuus

Yleispalveluun kuuluvat kirjelähetykset on keräiltävä ja jaettava kolmena arkipäivänä viikossa, arkipäiviä lukuun ottamatta, noudattaen 19 §:ssä säädettyä yleispalvelun laatustandardia.

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

Yleispalvelun tarjoaja on velvollinen tiedottamaan kotitalouksille keräily- ja jakelupäivänsä sekä niissä tapahtuvat muutokset. Yleispalvelun tarjoaja on lisäksi velvollinen ylläpitämään tietoa keräily- ja jakelupäivistä verkkosivuillaan.

Edellä 1 momentissa säädetystä keräily- ja jakeluvollisuudesta voidaan poiketa, jos postin keräily tai jakaminen estyy syystä, joka johtuu postinsaajasta, laista, liikenteen keskeytyksestä tai muusta vastaavasta ylivoimaisesta esteestä ja jota postin jakelussa ei ole voitu ottaa huomioon.

Lähettäjällä on oltava mahdollisuus jättää yleispalveluun kuuluvat kirjelähetykset postiyrityksen kuljetettaviksi kohtuullisen matkan päässä asunnostaan sijaitsevaan keräilypisteeseen.

Postipaketit on jaettava kohtuullisessa ajassa noudattaen 19 §:ssä säädettyä laatustandardia. Kuitattavien lähetysten ja postipakettien jakelussa voidaan käyttää saapumisilmoitusta.

18 §

Poikkeukset keräily- ja jakelutiheydestä

Yleispalvelun tarjoajalla on oikeus poiketa 17 §:ssä säädetystä keräily- ja jakelutiheydestä, jos kyseessä on vaikeakulkuisella saaristoalueella sijaitseva talous. Vaikeakulkuisiksi saaristoalueeksi voidaan katsoa alue, jolle ei ole aikataulutettua lautta- tai yhteysalusliikennettä ympäri vuoden vähintään kerran jokaisena mainitussa pykälässä tarkoitettuna yleispalvelun keräily- ja jakelupäivänä. Näiden talouksien keräily ja jakelu on tehtävä vähintään kerran viikossa. Poikkeuksen piirissä saa olla koko maassa yhteensä enintään 500 taloutta.

Yleispalvelun tarjoajan on vuosittain toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle selvitys 1 momentissa tarkoitettujen talouksien lukumäärästä ja sijainnista. Liikenne- ja viestintäviraston on tarvittaessa päätettävä, mitkä taloudet kuuluvat keräily- ja jakelutiheydestä tehdyn poikkeuksen piiriin.

Yleispalvelun tarjoajan on ilmoitettava postipaketista ja viranomaiselta saapuneesta lähetyksestä poikkeuksen piirissä olevalle postinsaajalle viivytyksettä. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kolmantena päivänä lähetyksen saapumisesta, jos postinsaaja on puhelimitse, sähköpostitse tai muutoin tavoitettavissa.

21 §

Tiedoksiantomenettely

Yleispalvelun tarjoajan on huolehdittava laissa säädetyn postitse toteutettavan tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olosta ja **sen asianmukaisesta** toteuttamisesta koko maassa. ~~Postitse toimitettavien tiedoksiantojen on oltava perillä viimeistään laissa säädetyn tiedoksiantomenettelyn määräajan mukaisesti.~~

Viranomainen voi sopia laissa säädetyn postitse toteutettavan tiedoksiantomenettelyn toteuttamisesta myös muun postiyrityksen kuin yleispalvelun tarjoajan kanssa. Viranomainen voi tehdä tällaisen sopimuksen vain sellaisen postiyrityksen kanssa, jolla on edellytykset suoriutua tehtävän **asianmukaisesta** hoitamisesta.

Yleispalvelun tarjoajan **tai sellaisen yrityksen, joka yleispalvelun tarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla tarjoaa yleispalvelun tarjoajan palveluja asiakkaille,** palveluksessa olevaan henkilöön tai sellaisen yrityksen, joka on viranomaisen kanssa tehnyt 2 momentissa tarkoitettua sopimuksen, palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta kos-

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

kevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

26 §

Yleispalvelun hinnoittelu

Yleispalvelun tarjoajan on hinnoiteltava yleispalveluun kuuluvat postipalvelunsa siten, että kunkin yleispalvelun hinnoittelu on kohtuullista, avointa ja syrjimätöntä.

Hinnoittelun muutoksista on tiedotettava yleisölle ja asiakkaille vähintään kuukautta ennen muutoksen tapahtumista.

6 a luku

Sanomalehtijakelua koskeva valtionavustus

35 a §

Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen tarkoitus

Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen tarkoituksena on luoda edellytyksiä sanomalehtijakelun toteuttamiselle viitenä arkipäivänä viikossa alueilla, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakeluverkkoa eikä saatavilla täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua ja näin osaltaan edistää yhteiskunnallisesti tärkeän tiedonvälityksen saatavuutta, tukea uutistoiminnan monimuotoisuutta sekä laadukasta ja monipuolista tiedonvälitystä.

Sanomalehtijakelua koskevaan valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), jollei tässä luvussa toisin säädetä.

35 b §

Sanomalehtijakelua koskeva julkinen palveluvelvoite

Julkinen palveluvelvoite sisältää sanomalehtijakelun **niinä** kahtena arkipäivänä viikossa, **joina** avustuskelpoisilla alueilla **ei ole 3 luvun mukaisen yleispalveluvelvoitteen alaista jakelua**.

Liikenne- ja viestintävirasto asettaa julkisen palveluvelvoitteen valtionavustusta koskevassa avustuspäätöksessään, jossa määritellään myös julkisen palveluvelvoitteen alkamisajankohta ja kesto.

~~Julkinen palveluvelvoitteen mukaista toimintaa on sanomalehtijakelu niinä päivinä, kun avustuskelpoisilla alueilla ei ole 3 luvussa säädettyä yleispalveluvelvoitteen alaista jakelua.~~

Valtionavustusta voidaan maksaa vain julkisen palveluvelvoitteen ajalta.

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

35 c §

Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysi

Liikenne- ja viestintäviraston on ennen sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen valintamenettelyn aloittamista tehtävä markkina-analyysi, josta ilmenee sanomalehtien varhaisjakeluverkkojen ulkopuoliset alueet, näillä alueilla jaettavat lehdet, lehtien levikit sekä hinta- ja kustannustaso.

Liikenne- ja viestintävirasto selvittää markkinoilla toimivien jakeluyritysten varhaisjakeluverkkojen laajuudet, varhaisjakeluverkkojen ulkopuolella jaettavat lehdet ja näiden lehtien levikit sekä hinta- ja kustannuserot.

Liikenne- ja viestintävirasto määrittelee markkina-analyysin pohjalta ne alueet, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakeluverkkoa eikä saatavilla täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua. Liikenne- ja viestintävirasto vahvistaa markkina-analyysissään avustuskelpoiset alueet. ~~Tällaisilla Liikenne- ja viestintäviraston määrittelemillä alueilla valintamenettelyn voittaneille jakeluyrityksille voidaan valintamenettelyn jälkeen myöntää valtionavustusta sanomalehtijakeluun.~~

Liikenne- ja viestintäviraston on selvitettävä vuosittain, miltä osin sanomalehtien varhaisjakeluverkkoihin on tullut tai tehty muutoksia ja tarvittaessa määriteltävä avustuskelpoiset alueet uudelleen.

35 d §

Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen myöntäminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta myöntää valtionavustusta avustuskelpoisilla alueilla ~~siten kuin valtionavustuslaissa tarkemmin säädetään.~~ Valtionavustusta voidaan myöntää yhdelle jakeluyritykselle Liikenne- ja viestintäviraston tarkemmin määrittämää avustuskelpoista aluetta kohden ja enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Valtionavustusta voidaan myöntää vain sellaisina arkipäivinä tapahtuvalle jakelulle, joina alueella ei ole 17 §:n mukaista yleispalveluun kuuluvaa jakelua. Valtionavustusta myönnetään vuosittain valtion talousarviossa käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa.

Yleispalvelun tarjoaja ei saa avustuskauden aikana tehdä muutoksia keräily- ja jakelupäiviin niillä alueilla, jotka kuuluvat valtionavustuksen piiriin.

~~Liikenne- ja viestintävirasto vastaa valtionavustuksen valvonnasta ja takaisinperinnästä. Valvontatehtävästä, siihen liittyvästä tarkastusoikeudesta, tarkastuksen suorittamisesta, maksatusten keskeyttämisestä sekä valtionavustuksen palauttamisesta ja takaisinperinnästä säädetään valtionavustuslaissa.~~

35 e §

Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen yleiset edellytykset

Valtionavustusta voidaan myöntää hakijalle, joka on rekisteröitynyt sijoittumismaansa lain-säädännön mukaisesti ammatti- tai elinkeinorekisteriin ja joka on merkitty ennakkoperintärekisteriin ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin sekä työnantajarekisteriin ennakkoperintälain

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

(1118/1996) mukaisesti. Hakijan tulee olla myös suorittanut sijaintimaansa verot, sosiaaliturvamaksut, eläkevakuutusmaksut sekä muut lakisääteiset maksut. Hakijalla tulee olla harjoitetun toiminnan riskeihin suhteutettuna riittävä toiminnan vastuuvakuutus.

Valtionavustusta voidaan myöntää aluekohtaisesti yleispalvelun tarjoajalle, jakeluyritykselle tai muulle sellaiselle hakijalle, jolla on kokemusta valintamenettelyn kohteena olevasta toiminnasta ja riittävästi henkilöstöä vastatakseen valintamenettelyn kohteena olevasta palvelusta.

Valtionavustusta ei voida myöntää hakijalle, joka on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.

Valtionavustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija sitoutuu 35 b §:ssä tarkoitettuun julkiseen palveluveloitteeseen Liikenne- ja viestintäviraston 35 b §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksen perusteella.

~~Tarkemmat säännökset avustuksen yleisistä edellytyksistä, avustusta koskevasta hakumenettelystä, avustuskelpoisista kustannuksista, avustuksen enimmäismäärästä, avustuksen maksamisesta ja avustuksen käyttöä koskevasta selvityksestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.~~

35 f §

Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen kohdentaminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi kohdentaa sanomalehtijakelua koskevaan valtionavustukseen osoitetun määrärahan avustuskelpoisille alueille aluekohtaisesti ennen valintamenettelyn käynnistämistä huomioiden alueiden arvioidut sanomalehtien jakelutilausten määrät sekä jakelutoiminnasta syntyvät arvioidut kustannukset.

Jos sanomalehtijakelua koskevaan valtionavustukseen osoitettu määräraha ei valintamenettelyn jälkeen riitä täysimääräisesti kattamaan 35 b §:n mukaisen julkisen palveluveloitteen mukaista sanomalehtijakelua kaikilla avustuskelpoisilla alueille, määräraha kohdennetaan ensisijaisesti sellaisille alueille, joilla sanomalehtien tilauksia on määrällisesti eniten.

35 g §

Yleispalvelun tarjoajalle asetettava erillinen velvoite julkisen palveluveloitteen mukaisen sanomalehtijakelun toteuttamiseen

Liikenne- ja viestintävirasto voi päätöksellään asettaa yleispalvelun tarjoajalle 35 b §:n mukaisen sanomalehtijakelua koskevan, **enintään kaksi vuotta kestävä**, määräaikaisen julkisen palveluveloitteen jos:

1) jokin sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen valintamenettelyn piiriin kuuluvista alueista jää ilman valintamenettelyn ja julkisen palveluveloitteen asettamisen ehdot täyttävää jakeluyritystä;

2) jokin alue, jolla on ennen sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen valintamenettelyä ollut saatavilla täysin kattava viisipäiväinen varhaisjakelu, jää pois varhaisjakeluverkon piiristä käynnissä olevan avustuskauden aikana; tai

3) sanomalehtijakelua koskevaan valtionavustukseen osoitettu määräraha ei riitä kattamaan kaikkia varhaisjakeluverkkojen ulkopuolisia alueita, jolloin valtionavustus kohdennetaan ensisijaisesti niille alueille, joilla sanomalehtien tilauksia on lukumäärällisesti eniten.

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

Liikenne- ja viestintävirasto asettaa 1 momentin mukaisessa päätöksessään tapauskohtaisesti määräjän, jonka kuluessa yleispalvelun tarjoajan tulee aloittaa 35 b §:n mukainen sanomalehtijakelu.

Liikenne- ja viestintävirasto määrittää 1 momentin mukaisessa päätöksessään kohtuullisen hintatason, jonka mukaisia maksuja yleispalvelun tarjoaja voi periä sanomalehtikustantajilta julkisen palveluvelvoitteen mukaisen jakelun toteuttamisesta.

Liikenne- ja viestintävirasto korvaa yleispalvelun tarjoajalle 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisissa tilanteissa julkisen palveluvelvoitteen toteuttamisesta aiheutuneita kustannuksia sanomalehtijakelua koskevaan valtionavustukseen osoitetun määrärahan puitteissa edellyttäen, että määrärahaa on jäljellä. Kustannuksia korvataan siltä osin, kun ne eivät tule katetuiksi yleispalvelun tarjoajan kustantajilta Liikenne- ja viestintäviraston määrittämän kohtuullisen hintatason mukaisesti perimien maksujen puitteissa.

Liikenne- ja viestintäviraston päätös 1 momentissa tarkoitetun velvoitteen asettamisesta on täytäntöönpanokelpoinen lainvoimaa vailla olevana. Päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

35 h §

Viranomaisen tiedonsaantioikeus

Liikenne- ja viestintävirastolla on 35 c §:n mukaisen markkina-analyysin laatimiseksi ja 35 b §:n mukaisen julkisen palveluvelvoitteen asettamiseksi oikeus saada välttämättömät tiedot jakeluryyksiltä, jotka toimivat alueella, jolle Liikenne- ja viestintävirasto tekee tai on tehnyt markkina-analyysin tai asettaa julkisen palveluvelvoitteen, sekä sanomalehtikustantajilta, joiden lehtiä jaetaan alueella.

Tiedot on luovutettava viipymättä, maksutta ja viranomaisen pyytämässä muodossa.

Jos jakeluryitys tai sanomalehtikustantaja ei Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä huolimatta toimita 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, Liikenne- ja viestintävirasto voi velvoittaa yrityksen toimittamaan tiedot. Velvoitteen noudattamisen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

35 i §

Valtionapuviranomainen

Liikenne- ja viestintävirasto toimii valtionavustuslain 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena.

35 j §

Sanomalehtijakelua koskevaan valtionavustukseen liittyvät tiedot

Liikenne- ja viestintävirasto seuraa sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen toteutumista ja ylläpitää tätä tarkoitusta varten erillistä rekisteriä. Rekisteriin voidaan tallentaa seuraavat sanomalehtijakelua koskevaa valtionavustusta, avustuksen hakijaa, avustuksen saajaa sekä avustuksen käyttöä koskevat tiedot:

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

- 1) hakijan nimi ja yhteystiedot;
 - 2) hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot;
 - 3) jakelutoimintaa ja jakelualuetta koskevat tiedot;
 - 4) jakeluun liittyviä kustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot sekä näiden toteutumisista koskevat tiedot;
 - 5) avustus- tai maksuhakemusta ja sen ratkaisemista sekä avustuksen yksilöintiä koskevat tiedot;
 - 6) tiedot 35 d §:n perusteella myönnettyistä ja maksetuista avustuksista;
 - 7) tiedot tarkastuksesta ja siinä tehdyistä havainnoista;
 - 8) tiedot avustuksen saajalta takaisinperittävistä avustuksista sekä takaisinperinnän toteutumisesta;
 - 9) muita kuin 1—8 kohdassa tarkoitettuja hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja.
- Rekisteriin sisältyviä tietoja säilytetään kolme vuotta valtionavustuksen maksamisesta.

37 §

Postinumerojärjestelmä

Liikenne- ja viestintävirasto huolehtii siitä, että postitoiminnan hoitamiseksi ylläpidetään postinumerojärjestelmää. Yleinen postinumerojärjestelmä on sidoksissa maantieteellisiin alueisiin. Lisäksi yksittäisten asiakkaiden käyttöön voidaan antaa postinumeroita, jotka eivät ole sidoksissa maantieteellisiin alueisiin. Postinumero on viidestä numerosta muodostuva tunnus, joka merkitään osoitetoimipaikan nimen eteen.

Liikenne- ja viestintävirasto asettaa postinumerojärjestelmän ylläpitämistä koskevan velvollisuuden yleispalvelun tarjoajalle tai muulle postiyritykselle. Yleispalvelun tarjoajan tai muun postiyrityksen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan **tässä pykälässä mainittuja** postinumerojärjestelmän ylläpitoon liittyviä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Postinumerojärjestelmää ylläpitävän postiyrityksen on pidettävä postinumerojärjestelmän sisältämät tiedot julkisesti nähtävillä verkkosivuillaan. Tietojen on oltava maksutta saatavilla esteettömässä muodossa siten, että ne ovat helposti sähköisesti ladattavissa.

Postinumeroa koskevasta muutoksesta on tiedotettava viimeistään 60 päivää ennen muutoksen toteuttamista. Lisäksi muutoksesta tulee samaan aikaan tiedottaa erityisesti:

- 1) niille postipalvelun käyttäjille, joita muutos koskee;
- 2) niille kunnille, joita muutos koskee;
- 3) muille postiyrityksille;
- 4) väestötietojärjestelmän ylläpitäjille, pelastusviranomaisille sekä Häätäkeskuslaitokselle.

Edellä 4 momentissa säädettyä määräaika ei sovelleta muutokseen, joka koskee vain yksittäistä postinsaajataloutta tai sellaista yksittäisen asiakkaan käyttöön annettua postinumeroa, joka ei ole sidoksissa yleiseen maantieteelliseen postinumerojärjestelmään.

Osoiterekisteri

Postiyrityksellä on oikeus ylläpitää postitoiminnan hoitamiseksi ja muiden kuin postitoimintaan kuuluvien lähetysten välittämiseksi postin saajia koskevaa osoiterekisteriä. Postiyritys voi sopia osoiterekisterin ylläpidosta toisen yrityksen kanssa.

Osoiterekisteriin talletetaan postin saajan nimi- ja osoitetietojen lisäksi henkilötunnus sekä muut lähetysten perillemenon ja postin saajan oikeuksien turvaamiseksi välttämättömät tiedot. Yleispalvelun tarjoajalla on postitoiminnan hoitamista, lähetysten perillemenon turvaamista ja postin saajan oikeuksien turvaamista varten oikeus saada väestötietojärjestelmästä henkilötunnukset ja niiden muutokset, etu- ja sukunimet sekä niiden muutokset ja tieto muutosajankohdasta, syntyneiden, maahan muuttaneiden ja osoiterekisterissä ilman osoitetta olevien henkilöiden osoitetiedot, tiedot syntyneistä ja kuolleista henkilöistä ja postin saajien äidinkielestä sekä tiedot kaavoituksen ja haja-asutusalueiden osoitekehityksen myötä syntyvistä osoitteista ja niiden muutoksista, rakennusten koordinaateista, rakennus- ja kiinteistötunnuksista, rakennusluokituksesta sekä rakennus- ja kiinteistötietojen muutoksista ja muutosten ajankohdasta. Oikeus saada tietoja koskee kaikkia väestötietojärjestelmään rekisteröityjen henkilöiden edellä mainittuja tietoja lukuun ottamatta henkilöitä, joilla on voimassa oleva väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukainen turvakielto.

Osoiterekisterissä olevia tietoja saadaan käyttää lähetysten perille toimittamiseen sekä osoitepalveluista sopimuksen tehneiden postinlähettäjiensä hallussa olevien nimi- ja osoitetietojen tarkistamiseen ja korjaamiseen. Osoiterekisterissä olevia nimi- ja osoitetietoja saadaan luovuttaa edelleen osoiterekisterin käyttötarkoituksen toteuttamiseksi. Osoiterekisterissä olevien yhteisöjen tietoja saadaan luovuttaa edelleen. Osoiterekisterissä olevaa henkilötunnusta ei kuitenkaan saa luovuttaa edelleen.

Osoiterekisteriä ylläpitävän postiyrityksen ja sen kanssa osoiterekisterin ylläpidosta sopimuksen tehneen yrityksen on pyynnöstä luovutettava postinsaajalta tai viranomaiselta saamansa postinsaajan nimi- ja osoitetiedot sekä tiedot jakelun muutoksia koskevista toimeksiannoista toiselle postiyritykselle, jos tämä tarvitsee niitä postitoimintansa hoitamiseksi. Postiyrityksen on pyynnöstä luovutettava ajantasaisesti myös mainituissa tiedoissa tapahtuvat muutokset. Tiedot on luovutettava postitoiminnan hoitamisen kannalta käyttökelpoisessa muodossa, avoimin ja syrjimättömin ehdoin. Tietojen luovutuksesta saa periä hinnan, joka muodostuu osoitetietojen erottamisesta osoiterekisteristä ja niiden luovuttamisen järjestämisestä.

Postiyrityksellä ei **kuitenkaan** ole velvollisuutta **tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen** luovuttamiseen, jos osoitetietojen luovuttaminen voisi vaarantaa **tietosuoja**, kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Postiyrityksen on toimitettava tietojen luovuttamista koskevat pyynnöt Liikenne- ja viestintävirastolle. Liikenne- ja viestintävirasto arvioi asian **yhdessä turvallisuusviranomaisten kanssa** ja tekee päätöksen joko tietojen luovuttamisesta tai niiden luovuttamista koskevasta kiellosta.

Rekisteröity voi tässä pykälässä säädetyn estämättä kieltää henkilötietojensa luovuttamisen osoitteiden tarkistamis- ja korjaamispalvelujen yhteydessä.

Postiyrityksen on poistettava osoiterekisterissä oleva aiempi tieto viimeistään 20 vuoden kuluessa siitä, kun postiyritys on saanut tiedon siinä tapahtuneesta muutoksesta.

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

39 §

Jakelussa käytettävät rakennelmat ja sijaintitiedot

Postiyritys on velvollinen järjestämään toiselle postiyritykselle pääsyn hallinnassaan olevaan postilokeroon tai muuhun sellaiseen rakennelmaan, jossa postin saajan osoitepaikka sijaitsee. Postiyritys voi järjestää pääsyn valitsemallaan tavalla, joka ei kuitenkaan saa muodostaa estettä toisen postiyrityksen toiminnalle. Tässä pykälässä tarkoitettu pääsy on toteutettava kustannusperusteisella hinnalla sekä avoimin ja syrjimättömin ehdoin.

Yleispalvelun tarjoajan on luovutettava toiselle postiyritykselle maksutta kaikki tämän posti-toiminnan hoitamisessa tarpeelliset osoitetiedot postilaatikoiden tarkasta sijainnista. Postilaatikon tarkkojen sijaintikoordinaattitietojen luovuttamisesta yleispalvelun tarjoaja saa periä kohtuullisen maksun kustannustensa kattamiseksi. Tässä pykälässä tarkoitettu sijaintikoordinaattien luovuttaminen on tehtävä kustannusperusteisella hinnalla sekä avoimin ja syrjimättömin ehdoin.

Yleispalvelun tarjoajalla ei **kuitenkaan** ole velvollisuutta **tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen** luovuttamiseen, jos sijaintitietojen luovuttaminen voisi vaarantaa **tietosuoja**, kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Yleispalvelun tarjoajan on toimitettava tietojen luovuttamista koskevat pyynnöt Liikenne- ja viestintävirastolle. Liikenne- ja viestintävirasto arvioi asian **yhdessä turvallisuusviranomaisten kanssa** ja tekee päätöksen joko tietojen luovuttamisesta tai niiden luovuttamista koskevasta kiellosta.

41 §

Yleispalvelun toimitusehdot

Yleispalvelun tarjoajan on laadittava yleispalveluun kuuluvien postipalvelujen toimitusehdot. Yleispalveluun kuuluvien postipalveluiden toimitusehdot on julkaistava yleispalvelun tarjoajan verkkosivuilla ja pidettävä lisäksi pyynnöstä saatavilla paperimuodossa ilman korvausta.

Yleispalvelun tarjoajan toimitusehdoista on käytävä ilmi:

- 1) postipalvelun käyttäjän ja postiyrityksen oikeudet ja velvollisuudet;
- 2) keinot, jotka ovat postipalvelun käyttäjän käytettävissä tapauksissa, joissa lähetys on viivästynyt, kadonnut, varastettu tai vahingoittunut tai joissa palvelujen laatustandardeja ei ole noudatettu; näiden keinojen tulee olla selkeitä, yksinkertaisia ja kustannuksiltaan kohtuullisia;
- 3) postipalvelun käyttäjän oikeussuojakeinot;
- 4) postipalvelun käyttäjän mahdollisuus antaa toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi tapaukset, joissa postipalvelun käyttäjä ja postiyritys eivät ole saavuttaneet yhteisymmärrystä;
- 5) menettely, jolla maksut määrätään tai vahvistetaan;
- 6) menettely, jolla maksujen muutoksista tiedotetaan asiakkaalle;
- 7) postipalvelun käyttäjältä vaadittavien vakuuksien tai muiden poikkeavien maksutakuiden perusteet.

Yleispalvelun tarjoajan toimitusehtoihin ei saa sisältyä postipalvelujen käyttäjien kannalta kohtuuttomia ehtoja tai rajoituksia. (Uusi)

Yleispalveluun kuuluviin postipalveluihin liittyvistä maksuista on julkaistava hinnasto yleispalvelun tarjoajan verkkosivuilla ja lisäksi hinnasto on pidettävä pyynnöstä saatavilla paperimuodossa ilman korvausta. Jos yleispalveluun kuuluvan postipalvelun toimittamisesta tehdään tar-

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

jous tai sopimus, sen on oltava kirjallinen tai sähköinen niin, että sen sisältöä ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että se säilyy osapuolten saatavilla.

Käyttäjille on tiedotettava uusista toimitusehdoista vähintään 30 päivää ennen muutosten voimaantuloa.

43 §

Jakelu

Pientaloihin jaettavat kirjelähetykset on kannettava postilaatikkoon, joka sijaitsee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisen matkan päässä postin saajan osoitepaikasta. Kerrostalojen asuinhuoneistoihin jaettavat kirjelähetykset on kannettava kerrostalokohtaisiin lokerikkoihin tai huoneistokohtaisiin postiluukkuihin.

Jakelupaikkaa määriteltäessä voidaan lisäksi ottaa huomioon paikalliset olosuhteet sekä postin saajan iästä, liikkumisesteisyydestä tai heikentyneestä toimintakyvystä johtuvat henkilökohtaiset erityistarpeet. Pyyntö jakelupaikan mukautuksesta tulee voida tehdä hakijalle soveltuvalla ja saatavuttavalla tavalla.

Kuitattavien lähetysten, postipakettien ja kokonsa puolesta jakeluun soveltumattomien lähetysten jakelussa voidaan käyttää saapumisilmoitusta. Postiyrityksellä on oikeus merkitä kuitattavan kirjelähetyksen luovutusasiakirjoihin vastaanottajan henkilötunnus ja asiakirja, josta henkilötunnus on tarkistettu.

Postin saaja voi sopia postiyrityksen kanssa tämän pykälän säännöksistä poikkeavista järjestelyistä kohtuullista maksua vastaan.

48 §

Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuus

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä:

1) kirjelähetysten vastaanotossa ja jakelussa tarvittavien laitteiden ja vähäisten rakennelmien sijoittelusta;

2) paikallisten olosuhteiden taikka postin saajan vähintään 75 vuoden iästä, liikkumisesteisyydestä tai heikentyneestä toimintakyvystä johtuvien henkilökohtaisten erityistarpeiden huomioon ottamisesta postin jakelussa.

55 §

Postiyrityksen oikeus avata suljettu lähetys

Postiyrityksellä ei ole oikeutta avata suljettua kirjettä.

Postiyrityksellä on kuitenkin oikeus avata postipaketti, jos:

1) lähetys on vahingoittunut ja avaaminen on välttämätöntä sisällön suojaamiseksi tai sen kunnon toteamiseksi;

2) on syytä epäillä, että lähetys saattaa aiheuttaa vaaraa terveydelle tai omaisuudelle; tai

3) kyseessä on 56 §:ssä tarkoitettu perillesaamaton postipaketti, joka on välttämätöntä avata sen myymisen tai hävittämisen vuoksi.

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

Postipaketin saa avata Liikenne- ja viestintäviraston tähän tehtävään valtuuttama henkilö toisen henkilön läsnä ollessa. Postipaketin sisältöä ei saa tarkastaa laajemmin kuin on tarpeen avaamisen syyn vuoksi. Avattuun postipakettiin on tehtävä Liikenne- ja viestintäviraston määräämät merkinnät. Avaamisesta on laadittava siihen osallistuneiden henkilöiden allekirjoittama pöytäkirja, joka on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle. Postiyrityksen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä mainittuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Jos 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun postipakettiin sisältyy luottamuksellinen viesti, se tulee toimittaa vastaanottajalle tai, jollei vastaanottaja selviä lähetyksestä, Liikenne- ja viestintäviraston käsiteltäväksi.

75 §

Pakkokeinot

Jos postiyritys tai muu palvelun tarjoaja rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka rajatylittävistä pakettipalveluista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2018/644, Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa huomautuksen tai velvoittaa yrityksen korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun päätöksensä tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toiminta keskeytetään joko osaksi tai kokonaan, taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella. Uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa.

Teettämällä suoritetun työn kustannukset maksetaan etukäteen valtion varoista. Kustannukset ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 2 §:n 11—14 kohta sekä 6 a luku tulevat kuitenkin voimaan päivänä kuuta 20 ja ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2029.

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkoin postinjakelun kulkunopeutta, jotta postinjakelulla ei olennaisesti hidasteta viranomaisten lähettämien oikeusturvan kanalta merkityksellisten postilähetysten kulkua tai perille saapumista, ja ryhtyy tarvittaessa sekä käytännön että lainsäädännöllisiin toimiin.*
2. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee lain mediatuesta, jolla pyritään turvaamaan paikallislehtien asema merkittävinä tiedonvälittäjinä.*

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp

Helsingissä 12.1.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Suna Kymäläinen sd
varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Sandra Bergqvist r
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Petri Huru ps
jäsen Juho Kautto vas
jäsen Jari Kinnunen kok
jäsen Jouni Kotiaho ps
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mirka Soinikoski vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2022 vp
Vastalause

Vastalause

Perustelut

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää nyt tehtyä esitystä pääosin hyvänä ja kannatettavana. Näin siksi, koska nykyinen kehitys postisektorilla on johtanut siihen, että postinkantomäärät ovat vähentyneet selvästi. Samaten pidämme hyvänä sitä, että esityksellä pyritään keventämään ja joustavoittamaan postilain mukaista yleispalveluvelvoitetta koskevaa lainsäädäntöä, jotta posti-palveluja voidaan tulevaisuudessa toteuttaa tehokkaasti kuluttajien tarpeet huomioiden. Tämä on mielestämme tärkeää.

Sinänsä olemme kuitenkin huolissamme siitä, että esityksessä mukana oleva lausuma mediatu-keen liittyen ei valiokuntaryhmämme mielestä ole relevantti tässä tilanteessa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään vastalauseeseen sisältyvä lausumaehdotus (Vastalauseen lausumaehdo-tus) ja

että valiokunnan 2. lausumaehdotus hylätään.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto pyrkii selvittämään tarvetta laille medianjakelu-tuesta, jolla pyritään turvaamaan paikallislehtien asema tiedonvälittäjänä.

Helsingissä 12.1.2023

Sheikki Laakso ps
Petri Huru ps
Jouni Kotiaho ps